

Geir Huse (28), Camilla Walstad (24) og Mona McKiernan (f.v.) samarbeider om å finne en liste over egne ferdigheter med hjelp fra karriereveileder Åse Elise Mejdell-Edwardsen (stående). **FOTO:** Signe Dons

Høyere utdanning lønner seg – hvis du får den rette jobben

Høyt utdannede samfunnsvitere har mest å tape på å ta jobber som krever lavere grad.

[Jeanette Sjøberg](#), [Hanne Brønmo](#)

Oppdatert: 15.jan. 2015 09:28

Lagre a

Flest humanister og samfunnsvitere er overutdannet i forhold til jobben de har etter studiene. Det har innvirkning på lønnen, viser ny rapport.

Men forskerne i Nifu konkluderer også at det ikke er flere som er overutdannet enn for ti år siden, til tross for at antallet som har tatt mastergrad har økt kraftig de siste ti årene.

På kurs for å søke jobb

34 unge, håpefulle hilser høflig på hverandre i et lite kurslokale på Blindern. Jobbsøkerkurset til Karrièresenteret på Universitetet i Oslo er fulltegnet og tiltrekker seg både ferske studenter og ferdig utdannede.

– For å skille meg ut i søkerbunken vil jeg vektlegge jobb og relevant erfaring utenom studiene. Selv håper jeg på en jobb i et departement eller som konsulent, sier statsvitenskapsstudent Camilla Walstad (24), som har igjen et drøyt år med studier.

Hun lytter konsentrert til karriereveileder Åse Elise Mejdell-Edwardsens budskap om å by på seg selv og sine ferdigheter.

– Dette er i like stor grad et kommunikasjonskurs, som et jobbsøkerkurs, sier Mejdell-Edwardsen.

De fremmøtte er studenter fra samfunnsfaglig og humanistisk fakultet, som utgjør den største gruppen brukere hos dem.

Les også: [Hva skal vi med alle mastergradene?](#)

Samfunnsvitere taper mest

Stiftelsen Nifu har kartlagt om nyutdannede masterkandidater får jobb som samsvarer med utdannelsen.

– Hvis jobben din ikke krever høyere utdanning i det hele tatt, får du i gjennomsnitt 24 prosent lavere lønn enn hvis jobben hadde matchet utdanningsnivået ditt, forteller Rune Borgan Reiling ved Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (Nifu).

Forskeren er en av forfatterne bak rapporten som ser på sammenhengen mellom arbeid og utdanningsnivå.

Halvparten av jobbsøkerkursets deltagere er samfunnsvitere. Ifølge rapporten har denne yrkesgruppen mest å tape på å være «overkvalifiserte» arbeidstagere, i gjennomsnitt får de 12 prosent lavere lønn enn

samfunnsvitere som har jobb som samsvarer med utdannelsen. Til sammenligning har ingeniører kun fire prosent lavere lønn.

– En mulig årsak kan være at samfunnsvitere har en større spredning i yrkesvalg enn eksempelvis ingeniører, tror forskeren.

Les også: [Over halvparten har jobb før de går ut fra Blindern](#)

– Motivasjon teller

Kjønnsforskjellene mellom overutdannede er små, selv om kvinner til en viss grad er mer overutdannet enn menn.

– Det er rimelig å anta at motivasjon og innsats er med på å avgjøre hvilken jobb man ender opp med. Vi har ikke mulighet til å kontrollere dette i våre modeller, men dette kan forklare mye av lønnsforskjellene vi ser, sier forskeren.

Det er student Camilla Walstad enig i.

– Som samfunnsviter er du en av mange, men jeg er optimistisk når det gjelder fremtiden. De fleste ender opp med en relevant jobb selv om det i enkelte tilfeller tar tid, sier hun.

Lønn ikke det viktigste

Forskerne fra Nifu konkluderer med at utdanning lønner seg, forutsatt at jobben matcher det utdanningsnivået man har.

– Mange statsvitere ender opp i offentlig sektor og er ikke veldig opptatt av høy lønn. Årene med utdanning har også en egenverdi. Men jeg beholder oppfatningen om at det lønner seg å ta høyere utdanning, sier studenten.

Mastersyke blir kurert

Problemene knyttet til å være overutdannet er et overgangsfenomen, mener utdanningsforskere.

I forbindelse med den kraftige veksten i rekrutteringen til høyere utdanning de senere årene, har det vært debattert

om vi har mastersyke i Norge, og om dette fører til at de som utdannes i mindre grad får brukt sin kompetanse i arbeidslivet. Utdanningsforskeren Jannicke Wiers-Jenssen ved Nifu har tidligere uttalt at hun mener frykten for mastersyke er overdrevet.

– Undersøkelsen viser at når høyt utdannede kandidater er tilgjengelige, så benytter arbeidslivet seg av det. Det viser at det er tydelig etterspørsel etter mastergradskompetanse, sa utdanningsforsker Jannicke Wiers-Jenssen i desember i fjor.

- Tar tid å få jobb

I sin nyeste rapport viser Nifu til at andelen overutdannede blir betydelig redusert etter tre år.

Wiers-Jenssens kollega, forsker Liv Anne Støren, mener det viser at mener det viser at en ikke må legge for stor vekt på situasjonen et halvt år etter eksamen.

– Det er ganske vanlig at det tar tid å få seg en jobb som matcher utdanningsnivå, særlig hvis du har en såkalt generalistutdanning. Med tiden ender de fleste opp med relevant jobb, sier hun.

Vri utdanning mot arbeidslivet

Ved å tilpasse utdanningene i større grad mot arbeidslivet, kan veien til drømmejobben bli kortere, tror forskeren.

– De som skaffer seg relevant jobberfaring i studietiden, tilpasser seg arbeidslivet lettere som nyutdannede. Også ved å velge riktig tema på masteroppgaven, kan man vri utdanningen mer mot arbeidslivet, sier hun.

Publisert: 14.jan. 2015 21:47

VIS KOMMENTARER

SISTE FRA ØKONOMI

Nå varsler hun en av tidenes bratteste oljenedturer

Kaos i valutamarkedet: Sveitsiske franc går rett til værs

Ingen avgjørelse om Tele2

Orkla kjøper i Sverige og kutter i Norge

Se hvem som tjener minst på å være overutdannet

Om 18 år har han tettet lønnsgapet

RAPPORTEN

Er laget av forskere ved Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (Nifu) og kartlegger arbeidssituasjonen til nyutdannede et halvt år etter fullført utdanning. Om lønnsforhold har de funnet at:

For kandidater med arbeidsoppgaver som krever høyere utdanning, men på et lavere nivå enn det de har, er brutto månedslønn rundt tre prosent lavere enn for kandidater med arbeidsoppgaver på riktig nivå.

Kandidater som har arbeidsoppgaver som ikke krever høyere utdanning, med det er en fordel å ha det, har syv prosent lavere lønn.

De som har en jobb der høyere utdanning er helt uten betydning, har 24 prosent lavere lønn.

UTDANNINGSBØLGE

Antall studenter med fullført mastergrad har gått opp fra 7093 i 2003 til 11.623 i 2013 – en oppgang på 64 prosent.

Antall registrerte studenter som tar høyere utdanning ved norske høyskoler og universiteter, har gått opp fra ca. 127.000 i 1993 til ca. 245.000 i 2013.

Disse studentene er fordelt på 75 utdanningsinstitusjoner.

Siden 2003 er antall universiteter i Norge fordoblet.

Det finnes åtte universiteter, ni vitenskapelige høyskoler, 36 akkrediterte høyskoler og 22 ikke-akkrediterte høyskoler.

Kilde: Nokut og Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste/Database for statistikk for høyere utdanning

MEST LEST ØKONOMI

21:47 Høyere utdanning lønner seg – hvis du får den rette jobben

19:00 Reitan vil selge Charlie Hebdo i Norge

10:09 Apollo til salgs, charterbransjen taper marked

11:57 Sveitsiske franc rett til værs

14:12 Yara-topp i lydopptak: - Jeg er en god soldat, men jeg var ikke kommandanten